

MEDJUNARODNI UGOVORI

Uvodna napomena - Nastavljajući objavljivanje prijevoda međunarodnih konvencija za unifikaciju pomorskog prava i saveznih materijala donosimo prijevod Međunarodne konvencije za izjednačenje nekih pravila o pomorskim privilegijama i hipotekama od 1926.

Materijalnopravni sadržaj te Konvencije (na da je nije ratificirala) preuzela je još stara Jugoslavija Uredbom sa zak. snagom od 30.V.1939. o stvarnim pravima na brodu i o pomorskim privilegijama. Ujedno je uskladila formalnopravne odredbe svog prava s Konvencijom donesavši koneksne Uredbe od 30.III.1940., koje se odnose na ustrojstvo upisnika, na upisivanje i na izvršenje (ovrhu) brodova. Prema tome Konvencija o pomorskim privilegijama i hipotekama, koja nas ne veže u međunarodnopravnom pogledu, ušla je u naše interno pravo, u kojemu se danas primjenjuju načela spomenutih uređaba u smislu zakona o nevažnosti pravnih propisa od 23.X.1946.

Međunarodna konvencija za izjednačenje nekih pravila o pomorskim privilegijama i hipotekama^{1/}
i Zapisnik o potpisivanju, potpisani u Bruxellesu 10.IV.1926.

Čl.1

Hipoteke, mortgage-i^{2/} i zalozi na brodovinu, is-

1/ U Uredbi sa zak. snagom od 30.V.1939. izraz "pomorski privilegiji (prvenstvena prava)" obuhvaća privilegije na ukrcanim stvarima i privilegije na brodu, a u Konvenciji se radi o privilegijama na brodu. Isto tako Uredba govori o "hipoteci na brodu", a ne o pomorskoj hipoteci.

2/ Engleska riječ mortgage za osebujno založno pravo engleskog prava upotrebljava se (pokraj hipoteke i zaloga) u engleskom obliku i u originalnom francuskom tekstu Konvencije, očito zbog toga, što se radi o institutu, koji se razlikuje i od hipoteke i od zaloga. Mortgage se razvio iz instituta sličnog fiducijarnom prijenosu vlasništva, a sada je za brodove taj institut vrlo sličan hipoteci, budući da se ostvaruje upisom u upisnik i da se pristupa javnoj prodaji po dospjeću tražbine, ali u tom času vjerovnik ima pravo da traži posjed broda.

pravno sastavljeni prema zakonima države ugovornice, čiju državnu pripadnost brod ima, i koji su upisani u javni upisnik, koji se vodi bilo u luci upisa bilo u kakvom središnjem uredu, smatrat će se valjanim i poštivat će se u svim ostalim državama ugovornicama.

Čl. 2

Privilegirani su na brodu, na vozarini onog putovanja, u toku kojega je nastala privilegirana tražbina, i na uzgrednostima broda i vozarine stečenina od početka putovanja:

1/ sudski troškovi, koji se duguju državi, i izdaci, ako su nastali u zajedničkom interesu vjerovnika, da se očuva brod ili da se postigne prodaja i razdioba kupovine;^{3/} pristojbe za tonažu, svjetioničke ili lučke i druge takse i javni nameti iste vrste; troškovi pilotaže, čuvara i čuvanja broda od njegova ulaska u posljednju luku;

2/ tražbine, koje su nastale iz ugovora o zaposlenju zapovjednika, posade i drugih osoba zaposlenih na brodu;

3/ nagrade, koje se duguju za spasavanje i pomaganje, i doprinos broda iz zajedničkih avarija;

4/ naknade štete zbog sudara ili drugih nezgoda plovidbe, kao i štete nanosene napravama luka, dokova i plovnih putova; naknade štete za tjelesne povrede putnika i posade; naknade štete zbog gubitka ili oštećenja tereta i prtljage;

5/ tražbine iz ugovora ili iz poslova, koje je zapovjednik izvan luke pripadnosti na osnovu svog zakonskog ovlaštenja sklopio odnosno obavio za stvarne potrebe da se brod očuva ili da se nastavi putovanje, bez obzira na to, da li je zapovjednik u isto vrijeme i vlasnik broda ili nije, i da li tražbinu imaju on sam ili dobavljači, popravljajući, zaposlodavci ili drugi ugovarači.

Čl. 3

Hipoteke, mortgage-i i zalozi na brodu predviđjeni u čl. 1 imaju red prvenstva neposredno iza privilegiranih tražbina spomenutih u prethodnom članku.

Nacionalni zakoni mogu priznati privilegij drugim tražbinama pored predviđenih u spomenutom članku, ali bez

---

^{3/} Scil. jedne i druge (Ur.).

iznjene prvenstva pridržanog tražbinama, koje su osigurane hipotekom, mortgage-ima i zalozima i privilegijima, koji imaju pred njima prednost.

Čl. 4

Pod uzgrednostima broda i vozarine spomenutih u čl.2 podrazumijevaju se:

1/ naknade štete, koje se vlasniku duguju za još nepopravljene materijalne štete što ih je brod pretrpio, ili za gubitak vozarine;

2/ naknade štete, koje se vlasniku duguju za zajedničke avarije, ukoliko se sastoje bilo od još nepopravljениh materijalnih oštećenja, što ih je brod pretrpio, bilo od gubitaka vozarine;

3/ nagrade, koje se vlasniku duguju za pruženu pomoć ili za izvršeno spasavanje do svršetka putovanja, po odbitku iznosa, koji od tih nagrada pripada zapovjedniku i drugim osobama zaposlenima na brodu.

Prevoznina i eventualno svote, koje se duguju na temelju čl.4 Konvencije o ograničenju odgovornosti brodovlasnika 4/, izjednačene su vozarini.

Ne smatraju se uzgrednostima broda ili vozarine naknade štete, koje se vlasniku duguju na osnovi ugovora o osiguranju, kao ni premije, subvencije i druge državne potpore.

Izuzetno od čl.2. st.1. privilegij predviđen u korist osoba zaposlenih na brodu tereti cjelokupni iznos vozarina, koje se duguju za sva putovanja izvršena za vrijeme trajanja istog ugovora o zaposlenju.

Čl. 5

Tražbine koje se odnose na jedno isto putovanje privilegirane su po redu, kojim su nabrojene u čl.2. Tražbine navedene u svakom broju konkuriraju i podmiruju se razmjerno u slučaju da je kupovina nedovoljna.

Tražbine navedene u br.3 i 5 u svakoj od te dvije kategorije podmiruju se s prvenstvom u obrnutom redu od reda dana, na koje su one nastale.

4/ Čl.4 Međunarodne konvencije o ograničenju odgovornosti brodovlasnika od 1924. ustanovljuje paušalnu vozarinu od 10% vrijednosti broda na početku putovanja, kojom brodovlasnik uvijek odgovara. Konvencija od 1957. nema više takve odredbe.

Uzima se, da su tražbine, koje su vezane uz jedan isti događaj, nastale u isto vrijeme.

Čl. 6

Privilegirane tražbine posljednjeg putovanja imaju prednost pred tražbinama prethodnih putovanja.

Ipak tražbine nastale iz jednog istog ugovora o zaposlenju, koji se odnosi na više putovanja, dolaze sve u isti red s tražbinama posljednjeg putovanja.

Čl. 7

Radi razdiobe kupovnine predmeta, koji obuhvaća privilegij, privilegirani vjerovnici su ovlašteni, da prijave svoje tražbine u ukupnoj visini, bez odbitaka s naslova pravila o ograničenju, ali s time da iznosi, koji im pripadaju, ne mogu premašiti svotu koja im se duguje na temelju spomenutih pravila.

Čl. 8

Privilegirane tražbine slijede brod, ma u čije on ruke prešao.

Čl. 9

Privilegiji prestaju, osim slučajeva predviđenih u nacionalnim zakonima, istekom godine dana, s tim da kod tražbina za dobave, koje su spomenute u br.5, čl.2, taj rok ne može premašiti 6 mjeseci.

Rok teče kod privilegija za nagrade za pružanje pomoći i spasavanje od dana, kad su radovi završeni, kod privilegija za odštete za sudar i druge nezgode i za tjelesne povrede od dana, kad je šteta nanesena, kod privilegija za gubitke ili oštećenje tereta ili prtljage od dana predaje tereta ili prtljage ili od dana, kad su oni trebali da budu predani, za popravke i dobave i druge slučajeve predviđene u br.5, čl.2 od dana postanka tražbine. U svim drugim slučajevima rok teče od dospelosti tražbine.

Ovlaštenje na traženje predujmova ili akontacije nema za posljedicu dospelost tražbina osoba zaposlenih na brodu, koje se spominju u br.2, čl.2.

5/ Taj članak Konvencije nije preuzela Uredba iz 1939., jer Konvencija o ograničenju odgovornosti brodovlasnika od 1924. nije kod nas ni ratificirana ni inače preuzeta. Ta se odredba odnosi jednako i na Međunarodnu konvenciju o istom predmetu od 1957., koju također naša država nije ni ratificirala ni preuzela.

Medju slučajevima prestanka predviđenima u nacionalnim zakonima privilegiji prestaju prodajom samo ako je ona popraćena formalnostima određenim u nacionalnim zakonima. Te formalnosti uključuju prethodnu obavijest, u obliku i u rokovima predviđenim u tim zakonima, uredu, kojemu je povjereno vođenje upisnika predviđenih u čl. 1 ove Konvencije.

Uzroci prekida gore spomenutih rokova određeni su zakonom suda, pred kojim se vodi postupak.

Visoke strane ugovornice pridržavaju pravo, da u svojem zakonodavstvu prihvate kao razlog produženja gore utvrđenog roka činjenicu, da opterećeni brod nije mogao biti zaustavljen u teritorijalnim vodama države, u kojoj tražilac ima svoje prebivalište ili svoj glavni nastan, s tim da taj rok ne može prijeći tri godine od postanka tražbine.

Čl. 10

Privilegij na vozarini može se ostvariti sve dotle, dok se ona duguje ili dok se iznos vozarine nalazi još kod zapovjednika ili brodovlasničkova agenta. To isto vrijedi i za privilegij na uzgrednostima.

Čl. 11

Osim onoga, što je predviđeno u ovoj Konvenciji, privilegiji ustanovljeni odredbama, koje prethode, nisu podložni nikakvoj formalnosti ni kakvom posebnom dokaznom pravilu.

Ta odredba ne dira u pravo svake države, da zadrži u svojem zakonodavstvu odredbe, koje traže od zapovjednika izvršenje posebnih formalnosti bilo za određene zajmove na brod, bilo za prodaju tereta.

Čl. 12

Nacionalni zakoni moraju odrediti prirodu i oblik isprava, koje se nalaze na brodu, a na kojima treba naznačiti hipoteke, mortgage-e i zaloge predviđene u čl. prvom, s tim da ipak vjerovnik, koji je zatražio to naznačenje u predviđenim oblicima, ne može biti odgovoran za propuste, pogrješke i zakašnjenja upisa na tim ispravama.

Čl. 13

Prethodne odredbe primjenjuju se na brodove, koje iskorišćuje brodar ne vlasnik ili glavni naručitelj prijevoza, osim ako je brod vlasniku oduzet nedopuštenim djelom, a povrh toga vjerovnik nije u dobroj vjeri.

Čl. 14

Odredbe ove Konvencije primjenjivat će se u svakoj državi ugovornici, kad opterećeni brod ima državnu pripadnost jedne države ugovornice, kao i u drugim slučajevima predviđenim u nacionalnim zakonima.

Ipak načelo iz prethodne stavke ne dira u pravo država ugovornica, da ne primijene odredbe ove Konvencije u korist državljana jedne od država neugovornica.

Čl. 15

Ova se Konvencija ne primjenjuje na ratne brodove i na državne brodove isključivo namijenjene nekoj javnoj službi.

Čl. 16

Nijednom od prethodnih odredaba ne dira se u nadležnost sudova, u postupak i u vrste izvršenja predviđene u nacionalnim zakonima.

Čl. 17

Po isteku roka od najviše dvije godine od dana potpisivanja Konvencije, Belgijska će vlada stupiti u dodir s vladama Visokih strana ugovornica, koje su se izjavile spremnima da Konvenciju ratificiraju, radi odluke o tome, da li ona treba da se stavi na snagu. Isprave o ratifikaciji položit će se u Bruxellesu na dan, koji će se odrediti sporazumom između spomenutih vlada. Prvo polaganje isprava o ratifikaciji utvrdit će se zapisnikom potpisanim od predstavnika država, koje će kod toga sudjelovati, i od Belgijskog ministra vanjskih poslova.

Naknadno će se polaganje vršiti pismenim saopćenjem, upravljenim Belgijskoj vladi i popraćenim ispravom o ratifikaciji.

Ovjerovljeni prijepis zapisnika o prvom polaganju isprava o ratifikaciji, saopćenja spomenutih u prethodnoj stavci kao i isprava o ratifikaciji, koje ih prate, dostavit će se odmah brigom Belgijske vlade i diplomatskim putem državana, koje su potpisale ovu Konvenciju ili koje su joj pristupile. U slučajevima predviđenim u prethodnoj stavci spomenuta će vlada priopćiti u isto vrijeme i dan, na koji je primila saopćenje.

Čl. 18

Države nepotpisnice moći će pristupiti ovoj Konvenciji bez obzira na to, da li su bile ili nisu bile zastupane na Međunarodnoj konferenciji u Bruxellesu.

Država, koja želi pristupiti, saopćuje pisмено svoju namjeru Belgijskoj vladi, dostavljajući joj akt o pristupanju, koji će biti pohranjen u arhivu spomenute vlade.

Belgijska vlada dostavit će odmah svim državama potpisnicama, ili koje su pristupile, ovjеровljen prijepis saopćenja kao i akta o pristupanju naznačivši dan, na koji je primila saopćenje.

Čl. 19

Visoke strane ugovornice mogu u času potpisivanja, polaganja ratifikacija ili prilikom pristupanja izjaviti, da njihov prihvаt ove Konvencije ne vrijedi bilo za neke, bilo ni za koje prekomorske autonomne dominione, kolonije, posjede, protektorate ili teritorije, koji se nalaze pod njihovom suverenošću ili vlašću. Prena tone one mogu naknadno pristupiti posebno u ime pojedinog od tih prekomorskih autonomnih dominiona, kolonija, posjeda, protektorata ili teritorija, koji su bili na takav način izuzeti u njihovoj izvornoj izjavi. One mogu također u skladu s ovim odredbama otkazati ovu Konvenciju, posebno za jedan ili za više prekomorskih autonomnih dominiona, kolonija, posjeda, protektorata ili teritorija, koji se nalaze pod njihovom suverenošću ili vlašću.

Čl. 20

Prena državama, koje su sudjelovale kod prvog polaganja ratifikacija, ova će Konvencija djelovati godinu dana nakon datuma zapisnika o tom polaganju. Prena državama, koje je naknadno ratificiraju ili koje joj pristupe, kao i u slučaju, da je Konvencija stavljena na snagu naknadno u smislu čl. 19., ona će djelovati šest mjeseci nakon što Belgijska vlada primi saopćenja predviđena u čl. 17, st. 2 i u čl. 18, st. 2.

Čl. 21

Ako jedna od država ugovornica želi otkazati ovu Konvenciju, otkaz će biti saopćen pisмено Belgijskoj vladi, koja će odmah priopćiti ovjеровljen prijepis saopćenja svim drugim državama, obavijestivši ih o danu, na koji ga je primila.

Otkaz će djelovati samo prema državi, koja ga je saopćila, i to godinu dana nakon što je saopćenje o njemu stiglo Belgijskoj vladi.

Čl. 22

Svaka država ugovornica bit će ovlaštena da predloži sastanak nove konferencije radi razmatranja ispravaka, koji bi se mogli izvršiti u ovoj Konvenciji.

Država, koja bi se poslužila tim ovlaštenjem, mora saopćiti godinu dana unaprijed svoju namjeru drugim državama posredovanjem Belgijske vlade, koja će se pobrinuti, da sazove konferenciju.

Zapisnik o potpisivanju

Pristupajući potpisivanju Međunarodne konvencije za izjednačenje nekih pravila o pomorskim privilegijama i hipotekama, potpisani Punomoćnici prihvatili su ovaj Zapisnik, koji će imati istu snagu i vrijednost, kao da su njegove odredbe uvrštene u sam tekst Konvencije, na koju se odnosi.

I. "Podrazumijeva se, da je zakonodavstvo svake države slobodno:

1/ da ustanovi među tražbinama predviđenima u t.1 čl.2 odredjen poredak vodeći brigu o interesima državne blagajne,

2/ da prizna pravo upravana luka, dokova, svjetionika i plovnih putova, koje su dale ukloniti podrtinu ili druge predmete, koji smetaju plovidbi, ili koje imaju tražbine za lučke pristojbe ili za štete prouzročene griješkom nekog broda, da zadrže u slučaju neplaćanja brod, podrtine ili druge predmete, da ih prodaju i da se naplate iz cijene s prvenstvom pred drugim vjerovnicima i

3/ da ustanove red prvenstva vjerovnika za štete učinjene na lučkim napravama drukčije, nego što je rečeno u čl.5 i u čl.6."

II. "Ne dira se u odredbe nacionalnih zakona država ugovornica, koje priznaju privilegij javnim osiguravajućim zavodima za tražbine iz osiguranja brodskog osoblja."

Sačinjeno u Bruxellesu, u jednom jedinom primjerku, 10. aprila 1926.

Bilješka. - Unifikacija privilegija, provedena u ovoj Konvenciji nakon predradnja koje su trajale više od 20 godina, dala je jači učinak hipoteci na brodu time, što je taksativno nabrojila tražbine, koje imaju pred njom prvenstvo, i što nije dopustila podmirenje privilegiranih tražbina iz svote osiguranja broda (čl.4, st.2). Zadržan je i privilegij za kratkoročni kredit brodu radi olakšanja izvršenja njegovih plovidbe-

nih zadatka. Teškoće, koje su se ispriječile donošenju općenito prihvatljivog kolizijskog pravila, prisilile su redaktore Konvencije da podju putem unifikacije prava. Cilj je postignut barem u evropskim razmjerima, jer su Konvenciju ratificirale Belgija, Brazilija, Danska, Estonska, Finska, Francuska, Švedska, Monaco, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunjska, Španjolska, Mađarska, Italija, Sirija, Švicarska i Turska, a recipirale su je u svoje pravo FNRJ i SSSR bez ratifikacije. DR Njemačka vrši pripreme za njenu ratifikaciju. Konvencija je dalekosežno vodila računa o anglosaskim zakonodavstvima. Međutim anglosaske države, kraj svega toga, nisu je ratificirale. Zbog toga postoje i dalje kolizije između prava Konvencije, odnosno prava većine kontinentalnih država i anglosaskih prava. Praktički se najjače ističe razlika što se tiče opstojnosti i reda prvenstva privilegija za tražbine iz kratkoročnih kredita i popravaka broda radi nastavka putovanja. Naime po Konvenciji i spomenutim kontinentalnim zakonima te su tražbine privilegirane u smislu t.5, čl.2 Konvencije, dok u Engleskoj tražbine za popravak broda prati samo "possessory lien" (pravo retencije). U Sjedinjenim Državama postoji doduše privilegij za te tražbine, ali je zavisan o opsegu eventualnog pridržaja tog prava brodovlasniku ili prodavaocu broda, koji drugoj stranci može biti nepoznat. Osim toga je i red prvenstva privilegija različit u engleskom i u američkom pravu. Postoji prijedlog za reviziju Konvencije s američke strane, prema kojemu bi se dopustilo nacionalnim zakonodavstvima, da iznijene red prvenstva privilegija iz Konvencije. Prihvatanje tog prijedloga iziskivalo bi, da se fiksira kolizijsko pravilo u samoj Konvenciji za taj red prvenstva.

E.P.